

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Журенко Микита Анатолійович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра
Довженка;

здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти Навчально-наукового інституту
практичної культурології та артменеджменту
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

Ключові слова: академічна доброчесність, академічна культура, добросовісність, професійна компетентність педагога, Нова українська школа, критичне мислення, ціннісні орієнтири, штучний інтелект.

Трансформаційні процеси сучасної української освіти, пов'язані з упровадженням концепції Нової української школи, зумовлюють переосмислення ролі вчителя в освітньому процесі. НУШ орієнтується на учня як активного та відповідального суб'єкта пізнання, здатного критично осмислювати інформацію й приймати самостійні рішення. У такому контексті педагог виступає не лише джерелом знань, а наставником, партнером і моральним взірцем, що задає ціннісні орієнтири освітньої взаємодії.

Саме тому професійна компетентність учителя Нової української школи передбачає не тільки володіння предметними та методичними знаннями, а й сформованість академічної доброчесності як ключового складника його професійної ідентичності. Доброчесність забезпечує довіру до результатів навчання, визначає етичні межі педагогічної діяльності та впливає на становлення відповідального ставлення учнів до знання й пізнання. Відтак, академічна доброчесність постає базовим складником професійної компетентності сучасного педагога і є необхідною умовою реалізації цілей реформи НУШ.

Означену проблему досліджували в наукових працях вітчизняні дослідники: Куліш А., Дуліба Є., Миргород-Карпова В., Аврамова О. [1], Лавренко С. [2], Саух В. [3], Хоружий Г. [4]. Огляд сучасних наукових публікацій свідчить, що питання академічної доброчесності дедалі частіше розглядається в контексті формування професійної компетентності педагога та розвитку академічної культури освітнього середовища. Науковці підкреслюють, що доброчесність постає не лише нормативною вимогою, а ціннісним орієнтиром і світоглядною основою педагогічної діяльності, яка визначає зміст і якість взаємодії між учителем, учнем та освітньою спільнотою.

У науковому дискурсі поняття **академічна доброчесність** визначається як *сукупність етичних принципів і норм, яких повинні дотримуватися учасники освітнього процесу під час навчальної, викладацької та наукової діяльності, що забезпечують довіру до результатів освіти і науки*. Це не лише заборона на плагіат, списування чи фальсифікацію, а глибша внутрішня орієнтація на чесність, відповідальність, повагу до інтелектуальної праці, прагнення до істини й справедливості.

Водночас у структурі підготовки педагога важливо враховувати, що академічна доброчесність має прямий зв'язок із поняттям **професійної компетентності**, під якою розуміють *інтегративну здатність спеціаліста діяти ефективно в професійних ситуаціях на основі знань, умінь, цінностей та досвіду*. З огляду на зазначене, доброчесність виступає не зовнішнім контролюючим фактором, а внутрішнім смисловим ядром компетентнісної моделі вчителя НУШ: вона визначає його ставлення до знання, до себе, до учня і до професійної спільноти.

В умовах НУШ важливим є формування активної та відповідальної особистості, здатної критично мислити й діяти етично. Це неможливо без відповідних якостей у самого педагога. Рівень академічної культури та доброчесності вчителя визначає реальне втілення принципів освітньої реформи. Педагог є не лише джерелом знань, а й моральним прикладом, оскільки учні переймають передусім його стиль мислення й поведінки. Тому доброчесність

постає ключовим складником професійної компетентності вчителя, формуючи її ціннісну основу.

Формування академічної доброчесності безпосередньо залежить від університетського освітнього середовища, у якому відбувається становлення майбутнього педагога. Саме тут здобувач освіти вчиться відповідально ставитися до результатів власної праці, коректно працювати з джерелами та дотримуватися правил академічної культури. Якщо у закладі освіти толеруються формальність і списування, майбутній учитель засвоює викривлені професійні орієнтири і переносить їх у шкільну практику.

Цифровізація освіти надає нові можливості, водночас підвищуючи ризики порушення доброчесності. Відкриті електронні ресурси та інструменти штучного інтелекту здатні як сприяти розвитку компетентностей, так і підмінювати реальну пізнавальну діяльність. Тому педагог НУШ має володіти цифровою компетентністю доброчесного використання інформаційних ресурсів і формувати цю здатність в учнів: навчати критично оцінювати джерела, розпізнавати маніпуляції, усвідомлювати межі дозволеного.

Внутрішньою основою академічної доброчесності є добросовісність як моральна риса. Доброчесність задає ціннісні орієнтири, а добросовісність проявляється у щоденних діях учителя: сумлінній підготовці до занять, об'єктивності в оцінюванні, відмові від маніпуляцій і повазі до учнів. Така професійна поведінка формує атмосферу довіри, що підтримує розвиток критичного мислення та самостійності здобувачів освіти. Доброчесність і добросовісність є важливими показниками професійної компетентності педагога НУШ.

Отже, академічна доброчесність є не зовнішнім атрибутом або нормативним обмеженням, а фундаментальною характеристикою професійної компетентності вчителя НУШ. Вона визначає здатність педагога бути джерелом чесного знання, моральним орієнтиром і партнером у навчанні. Реформа освіти набуває реального змісту тоді, коли цінності, задекларовані в концепції НУШ, стають внутрішніми переконаннями вчителя і щоденною практикою його

професійного життя. Тільки за умови такої внутрішньої інтеграції можливо сформувавши в учнів відповідальне ставлення до навчання, культуру мислення, здатність до саморозвитку та морального самовизначення в складному цифровому світі.

Список використаних джерел

1. Куліш А., Дуліба Є., Миргород-Карпова В., Аврамова О. Академічна доброчесність в Україні: місце в освітньому процесі та законодавче регулювання. *Наукові записки*. Серія: Право. 2022. № 12. С. 258–265.

2. Лавренко С. Академічна доброчесність: від початкової школи – до закладу вищої освіти. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*: зб. наук. есе учасників дистанційного етапу наук. стажування для освітян. Варшава. 2019. С. 112–115.

3. Саух В. Академічна доброчесність як основа освітніх реформ в Україні. *Вища освіта України*. 2019. № 4. С. 83–90.

4. Хоружий Г. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2012. 320 с.